

Pravilnik o metodama ispitivanja sorti jabučastih voćnih vrsta, radi priznavanja sorti

(“Sl. glasnik RS”, br. 17/2013)

Član 1.

Ovim pravilnikom propisuju se metode ispitivanja sorti jabučastih voćnih vrsta (u daljem tekstu: sorta) na oglednom polju, radi priznavanja sorte.

Metodama iz stava 1. Ovog člana ispituju se određene bitne osobine sorte, radi utvrđivanja:

- 1) različitosti, uniformnosti i stabilnosti sorte (DUS test) ;
- 2) bolje proizvodne i upotrebne vrednosti sorte (VCU test).

Član 2.

Proizvodna i upotrebna vrednost sorte utvrđuje se na osnovu rezultata ispitivanja određenih bitnih osobina sorte koje se odnose na:

- 1) osmatranje fenoloških faza;
- 2) otpornost prema prouzrokovateljima bolesti i štetočinama;
- 3) otpornost na niske temperature;
- 4) prinos;
- 5) morfološke osobine ploda.

Sorta ima bolju proizvodnu i upotrebnu vrednost ako u toku ispitivanja određenih bitnih osobina iz stava 1. Ovog člana pokaže bolje rezultate u poređenju sa tim osobinama sorte standard.

Član 3.

Ako podnosilac zahteva za priznavanje sorte (vlasnik sorte, odnosno ovlašćeni zastupnik) to zahteva, sorta može da se ispituje posebno na povećanu otpornost na određenu bolest, odnosno štetočinu ili na otpornost na niske temperature.

Ako se sorta ispituje posebno na povećanu otpornost na određenu bolest, odnosno štetočinu, takvo ispitivanje vrši se naučno prihvaćenom metodom za tu vrstu ispitivanja, sa ispitivanjem ostalih osobina sorte iz člana 2. Stav 1. Ovog pravilnika.

Otpornost iz stava 2. Ovog člana ispituje se za bolesti čađava krastavost kruške (*Venturia pirina*) , čađava pegavost lišća i krastavost plodova jabuke (*Venturia inaequalis*) , pepelnica jabuke (*Podosphaera leucotricha*) , rđa kruške (*Gymnosporangium sabinae*) , bakteriozna plamenjača jabuke, kruške (*Erwinia amylovora*).

Ako se sorta ispituje posebno na povećanu otpornost na niske temperature, takvo ispitivanje vrši se naučno prihvaćenom metodom za tu vrstu ispitivanja, sa ispitivanjem ostalih osobina sorte iz člana 2. Stav 1. Ovog pravilnika.

Član 4.

Sorta se ispituje na oglednom polju u jednom, a optimalno u dva ogleda. Ogled čini parcela na kojoj je, radi ispitivanja, pod istim uslovima zasaden pet sadnica sorte koja se ispituje i pet sadnica sorte standard. Kada se sorta ispituje u dva ogleda, ogledi se izvode na oglednim poljima koja se nalaze na različitim lokalitetima.

Član 5.

Sorta se ispituje na oglednom polju u skladu sa zahtevom za priznavanje sorte u kome vlasnik sorte, odnosno njegov ovlašćeni zastupnik predlaže da se sorta sadi sa sortom standard radi ispitivanja.

Član 6.

Sorta se ispituje na zemljištu pogodnom za gajenje jabučastih voćnih vrsta i na kome najmanje četiri godine nije gajena sorta jabučastih voćnih vrsta.

Član 7.

Sadnice sorte koja se ispituje i sadnice sorte standard moraju da budu kvalitetne, iste starosti i nezaražene prouzrokovateljima bolesti i štetočinama. Priprema sadnog materijala vrši se na istovetan način za sve sadnice jabučastih voćnih vrsta u ogledu. Sadežje se vrši u optimalnom roku i pod istim uslovima za sve sadnice jabučastih voćnih vrsta u ogledu (isto vreme sadnje, isto rastojanje između biljaka i drugo). Sve agrotehničke mere i mere zaštite sadnica jabučastih voćnih vrsta u ogledu vrše se u isto vreme i na isti način.

Član 8.

Sve fenološke faze jabučastih voćnih vrsta u ogledu osmatraju se (prate) kod utvrđivanja različitosti, uniformnosti i stabilnosti sorte, osim fenološke faze cvetanja i zrenja koje se osmatraju samo kod utvrđivanja proizvodnih i upotrebni osobina sorte. Kod jabučastih voćnih vrsta u ogledu beleže se datumi početka i kraja fenoloških faza cvetanja i zrenja, kao i karakteristike toka tih faza.

Član 9.

Otpornost sorte prema prouzrokovateljima bolesti i štetočinama (poljska otpornost) ispituje se na oglednom polju u uslovima standardne zaštite sorti jabučastih voćnih vrsta. U toku vegetacionog perioda jabučastih voćnih vrsta vrši se osmatranje intenziteta napada bolesti i štetočina na biljke u ogledu, a otpornost na bolesti i štetočine ocenjuje ocenama od jedan (1) do devet (9), pri čemu:

- 1) ocena 1 i 2 – znači da je otpornost jako dobra;
- 2) ocena 3 i 4 – znači da je otpornost dobra;
- 3) ocena 5 i 6 – znači da je otpornost srednje dobra;
- 4) ocena 7 i 8 – znači da je otpornost slaba;
- 5) ocena 9 – znači da je otpornost vrlo slaba.

Član 10.

Otpornost sorte na niske temperature ispituje se na oglednom polju tako što se posmatra intenzitet oštećenja.

U toku perioda zimskog mirovanja jabučastih voćnih vrsta vrši se osmatranje intenziteta oštećenja delova biljke iz stava 1. Ovog člana u ogledu od niskih temperatura, a stepen oštećenja ocenjuje ocenama od jedan (1) do devet (9) , pri čemu:

- 1) ocena 1 i 2 – znači da nema oštećenja;
- 2) ocena 3 i 4 – znači da je oštećenje slabo;
- 3) ocena 5 i 6 – znači srednje oštećenje;
- 4) ocena 7 i 8 – znači jako oštećenje;
- 5) ocena 9 – znači vrlo jako oštećenje.

Član 11.

Morfološke osobine ploda sorte u ogledu ispituju se u tehnološkoj zrelosti ploda (zrelost za upotrebu). Ispituju se sledeće morfološke osobine ploda sorte:

- 1) masa ploda;
- 2) veličina, uniformnost, boja i ujednačenost boje pokožice ploda.

Za utvrđivanje mase ploda sorte mere se uzorci od po 20 plodova. Uzorci se uzimaju ravnomerno sa svih delova krošnje i sa svih stabala u ogledu. Na osnovu ovih rezultata izračunava se prosečna masa ploda izražena u gramima i ukupan prinos koji se izražava u kilogramima po hektaru.

Član 12.

Različitost, uniformnost i stabilnost sorte ispituje se metodom određenom tehničkim uputstvom za testiranje različitosti, uniformnosti i stabilnosti sorte.

Član 13.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.